

מס' חוזר: 4/2022

כ"ט שבט תשפ"ב
31 ינואר, 2022

אל: מנהלי בתי חולים
מנהלי אגפים רפואיים - קופות חולים
מנהלי מרפאות כירורגיות

הנדון: וידוא מוכנות המטופל וחדר ניתוח לניתוח / פעולה פולשנית
סימוכין: חוזרנו מס' 2/2022 מיום: 24.1.2022

הננו להביא בזאת לידיעתכם חוזר בנושא שבנדון המחליף ומבטל את החוזר שבסימוכין בו נפלו מספר טעויות. חוזר זה מתייחס לניתוח לרבות פעולה פולשנית (להלן: ניתוח), המצריכים קבלת הסכמה מדעת בכתב.

1. כללי:

שמירה על בטיחות המטופל לפני ניתוח / פעולה פולשנית חשובה וחיונית. נמצא כי וידוא מוכנות המטופל וחדר הניתוח בשילוב תהליך אימות נתונים ע"י הצוות המטפל טרם ביצוע הניתוח מסייעת בהפחתת טעויות.

החוזר מבוסס על הנחיות ה-WHO ובהתאמה לסטנדרטים של ה-JCI.

התהליך מבוצע בארבעה שלבים:

1. טרם הכנסת המטופל לחדר ניתוח (PRE-PROCEDURE VERIFICATION PROCESS);
2. בחדר ניתוח- טרום הרדמה (Sign in);
3. בחדר ניתוח- טרום חתך (Time out);
4. בחדר ניתוח – גמר ניתוח (Sign out).

2. מטרה:

קביעת תהליך אימות נתונים נדרש בניתוח/פעולה פולשנית, לשמירת בטיחות המטופל.

3. הגדרות:

"ניתוח / פעולה פולשנית" - פעולה אבחנתית או טיפולית הדורשת חדירה דרך העור או חללים אנטומיים וקבלת הסכמה מדעת בכתב.

"חדר ניתוח" - חדר ניתוח או חדר פעולות פולשניות בבית חולים ובמרפאה כירורגית.

"מרפאות כירורגיות" - כהגדרתן בתקנות בריאות העם (רישום מרפאות) התשמ"ז 1987 כולל תיקון התשס"ט.

"סימון מקום הניתוח" - סימון האיבר המנותח יבוצע באופן ברור ואחיד ע"י הרופא המנתח, ע"פ חוזרי מנהל רפואה בנושא "מניעת טעויות בזיהוי איברים המיועדים לניתוח".

4. אחריות:

4.1. באחריות מנהל המוסד הרפואי בו מתבצעים ההליכים הניתוחיים לקבוע נוהל פנימי בהתאם להנחיות חוזר זה.

4.2. האחריות לביצוע הנוהל מוטלת על הרופא המנתח, כפי שיוגדר ע"י מנהל המחלקה.

5. הנחיות:

5.1. תהליך ויודא מוכנות מטופל וחדר ניתוח לפני הכנסת המטופל לחדר ניתוח (PRE-PROCEDURE) (VERIFICATION PROCESS):

יבוצע על ידי אחות קבלה, אחות המשתתפת בניתוח, רופא מרדים ורופא מנתח, כל אחד מהם יבצע שלב זה בנפרד.

התהליך יכלול את השלבים הבאים כמפורט להלן:

5.1.1. זיהוי המטופל על ידי שני אמצעי זיהוי לפחות, כגון: פניה למטופל שיאמר את שמו ומספר

תעודת הזיהוי או שם האב והתאמתם לנתוני התיק הרפואי והידון.

5.1.2. ויודא התאמת סוג הניתוח למטופל ולכתוב בתיק הרפואי ובטפסי ההסכמה מדעת, לניתוח ולהרדמה לרבות הסכמה למתן דם.

5.1.3. קיום סימון האיבר המנותח / אתר הניתוח במקום המתאים.

5.1.4. ויודא ביצוע הנחיות המרדים בשיתוף המטופל.

5.1.5. כאשר מטופל אינו מסוגל לשתף פעולה, פעולות אלו יעשו בשיתוף איש צוות רפואי ואדם המסוגל לזהות את המטופל. זהות אדם זה תתועד בתיק הרפואי בחתימתו של איש הצוות הרפואי ויודא התאמה ליידון.

5.1.6. במידה ומדובר בניתוח דחוף ולא ניתן יהיה לזהות את המטופל באמצעים המקובלים יבוצע הניתוח בהתאם לכללים המפורטים בחוק זכויות החולה (סעיף 15.3).

5.1.7. בדיקת הימצאות המרכיבים הבאים:

(1) היסטוריה רפואית, תיעוד בדיקה גופנית וקיום רישום אודות מחלות זיהומיות מדבקות, במידה וישנן וטופס הערכת מרדים.

(2) טפסי הסכמה מלאים וחתומים: הסכמה לניתוח, הסכמה להרדמה / סדציה והסכמה למתן דם, במידה ונדרש.

(3) ציון רגישות לתרופות, לחומרי ניגוד ולחומרים אחרים במידה וישנה.

(4) הימצאותן של תוצאות בדיקות מעבדה, בדיקות עזר ודימות, זמינות מנות דם ותרופות מיוחדות.

(5) קיום הציוד הנדרש לניתוח ותקינותו.

5.2. ביצוע תהליך לווידוא מוכנות המטופל וחדר ניתוח - טרום הרדמה (Sign in)

5.2.1. התהליך יבוצע על ידי הרופא המשתתף בניתוח ובאחריותו, בנוכחות הרופא המרדים ואחות חדר ניתוח תוך שיתוף המטופל במידה ומצבו מאפשר זאת.

5.2.2. התהליך יכלול:

- 1) וידוא זיהוי המטופל כמפורט לעיל, התאמת סוג הניתוח וסוג ההרדמה ע"פ התיק הרפואי למטופל;
- 2) וידוא קיום סימון האיבר המנותח במקום המתאים.
- 3) וידוא המצאות טפסי הסכמה מלאים וחתומים: הסכמה לניתוח, הסכמה להרדמה / סדציה והסכמה למתן דם.
- 4) וידוא ציון רגישות לתרופות לחומרי ניגוד ולחומרים אחרים.
- 5) וידוא קיום רישום אודות מחלות זיהומיות מדבקות, במידה וישנן.
- 6) סימון מיקום הרדמה אזורית ובלוק פריפרי, במידה ונדרש.
- 7) וידוא ביצוע הוראות רפואיות שניתנו טרם הניתוח כגון: מתן אנטיביוטיקה מניעתית.
- 8) וידוא זמינות מנות דם ותרופות מיוחדות.
- 9) וידוא תקינות ציוד ההרדמה.
- 10) וידוא הימצאות הציוד הנדרש לניתוח ותקינותו.

5.3. אימות נתונים - טרום חתך / תחילת פעולה ("פסק זמן" Time out):

5.3.1. "פסק זמן" יתבצע ע"י האחיות המסתובבת באחריות המנתח האחראי, בנוכחות הרופא המרדים ואחיות חדר ניתוח וכל איש צוות רלוונטי נוסף, לפני ביצוע החתך הניתוחי, תוך שיתוף המטופל במידת האפשר.

5.3.2. בזמן ביצוע "פסק זמן" יש לחדול מכל פעילות אחרת.

יש לוודא בקול רם את זהות המטופל, התאמת סוג הניתוח ע"פ התיק הרפואי למטופל, קיום סימון האיבר המנותח / אתר הניתוח במקום המתאים והמצאות טפסי הסכמה מלאים וחתומים כפי שפורט לעיל.

5.3.3. במקרה של מטופל, הנדרש לעבור מספר פעולות ניתוחיות בו זמנית, יש למנות בקול רם את כולן כולל שם הפעולה, מיקומה והצד הנדרש.

5.3.4. התדריך יסתיים רק לאחר שהתקבלה הסכמה של כל אנשי הצוות המשתתפים בהליך באשר לנתונים שהוצגו בתדריך. במקרה בו תהיה אי הסכמה - אין להתחיל בניתוח עד לקבלתה.

5.3.5. במקרים בהם יתחלף הרופא המנתח האחראי במהלך הניתוח, יבוצע "פסק זמן" חוזר (סעיף 5.3 בלבד).

5.4. אימות נתונים בגמר הניתוח / פעולה (Sign out)

שלב זה יבוצע עם סיום הניתוח על ידי אחות מסתובבת בנוכחות רופא מנתח שהשתתף בניתוח ובאחריותו, טרם הוצאת המטופל מחדר הניתוח.

ברשומת המטופל יצוין המידע שלהלן:

- 1) סוג הניתוח / פעולה שבוצעה בפועל;
- 2) תקלות בציווד במהלך הניתוח באם נצפו;
- 3) אישור תקינות הספירה הסופית של חומרי הספיגה / מכשור;
- 4) רישום דגימות:

- התאמת מדבקה עם פרטי המטופל לידון;
- וידוא הימצאות הדגימה במיכל;
- מספר הדגימות אשר נלקחו;
- וידוא מילוי טופס בדיקה על ידי הרופא המנתח ווידוא התאמתו לחומר שניטל.

6. תיעוד

6.1. כל שלבי התהליך יתועדו ברשומת המטופל בחתימה וחותמת איש הצוות האחראי על אותו שלב. במידה וחלקים שונים של אותו שלב מבוצעים בידי אנשי צוות שונים באתרים שונים יחתום כל איש צוות על החלק שביצע.

6.2. על תיעוד השלבים המבוצעים בחדר הניתוח יחתמו הרופא המנתח, הרופא המרדים והאחות המסתובבת. כאשר הרופא המנתח רחוק, הוא יחתום בתום הניתוח. הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידיעת הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר פ ה,
ד"ר ורד עזרא
ראש חטיבת הרפואה

העתק : המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
הנהלה מורחבת
מנהלי קופות החולים
קרפ"ר – צ.ה.ל
קרפ"ר – שרות בתי הסוהר
קרפ"ר – משטרת ישראל
רכז הבריאות, אגף תקציבים – משרד הבריאות
יו"ר ההסתדרות הרפואית
יו"ר ההסתדרות האחיות
יו"ר מועצה מדעית – ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה
מנכ"ל חברת ענבל

סימוכין : 500625321

[אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי חטיבת הרפואה וחוזרי מנכ"ל](#)